

Osvrt na analizu poslovanja neprofitne organizacije

Bedeković, Mladena; Krizmanić, Ivana; Kadlec, Željka

Source / Izvornik: **Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, 2021, 11, 125 - 142**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.38190/ope.11.1.13>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:732583>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Veleučilište u Virovitici

Repository / Repozitorij:

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

<https://doi.org/10.38190/ope.11.1.13>

Pregledni rad / Review article

OSVRT NA ANALIZU POSLOVANJA NEPROFITNE ORGANIZACIJE

Mladena Bedeković, univ. spec. oec.

Veleučilište Virovitica

M.Gupca 78, Virovitica, Republika Hrvatska

e-mail:mladena.bedekovic@vuv.hr

Ivana Krizmanić, struč. spec. oec.

Grad Virovitica

Trg kralja Zvonimira 1, Virovitica, Republika Hrvatska

e-mail: ivana.krizmanic@virovitica.hr

Željka Kadlec, univ. spec. oec.

Veleučilište Virovitica

M.Gupca 78, Virovitica, Republika Hrvatska

e-mail: zeljka.kadlec@vuv.hr

SAŽETAK

Neprofitne organizacije poput Hrvatskog Crvenog križa usmjerene su rješavanju problema, ostvarivanju ciljeva organizacije i unaprjeđenju kvalitete života. Njihov cilj nije ostvarivanje vlastitog profita ili dobiti. Najčešći izvori financiranja su sredstva iz državnog proračuna, putem članarina i donacija. Neprofitne organizacije obvezne su prezentirati svoje financijske izvještaje te u financijskim izvještajima iskazivati svoje prihode i rashode, izvore vlasništva, imovinu i obveze. Cilj ovog rada je na temelju analize financijskih izvještaja te izračuna izabranih financijskih pokazatelja dobiti pregled poslovanja neprofitne organizacije Gradskog društva Crvenog križa Virovitica. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja omogućit će dobivanje informacija koje su relevantne za upravljanje, a izračunavanjem financijskih pokazatelja za promatrane godine dodatno će se definirati financijski okvir poslovanja. Na kraju su doneseni zaključci vezani za poslovanje neprofitne organizacije Gradskog društva Crvenog križa Virovitica. Iako nisu profitno orijentirane, neprofitne organizacije su važan pokretač promicanja javnog interesa, odnosno općeg dobra, bitan su čimbenik za društvo, iako je njihova uloga ponekad marginalizirana.

Ključne riječi: neprofitne organizacije; analiza; financijski izvještaji; financijski pokazatelji

1. UVOD

Neprofitne organizacije su važne u društvu jer su usmjerene kako na pojedinca tako i na samo društvo. Neprofitne organizacije ne ostvaruju prihode radi stjecanja osobne dobiti, dobiti članova i drugih fizičkih i pravnih osoba, već su usmjerene na probleme i njihovo rješavanje i poboljšanje kvalitete života. Za ispunjavanje tih ciljeva nužni su ljudski i financijski resursi. Postoje i razlike i sličnosti između računovodstva neprofitnih i profitnih organizacija. Primjena dvojnog knjigovodstva i izrada financijskih izvještaja predstavljaju sličnosti, a razlike su prvenstveno u tome što se profit ne koristi kao glavni motiv poslovanja. Neprofitne organizacije sastavljaju i izrađuju bilancu, izvješće o prihodima i rashodima kao i bilješke. Financiranje neprofitnih organizacija najčešće obuhvaća zakonsko financiranje, financiranje iz gospodarske djelatnosti, člansko financiranje i darovanje. Kod neprofitnih organizacija postoje brojna ograničenja koja se odnose na trošenja sredstava.

Na primjeru neprofitne organizacije Gradskog društva Crvenog križa Virovitica analizirano je financijsko poslovanje pomoću vertikalne i horizontalne analize financijskih izvještaja te pojedinih financijskih pokazatelja kako bi se dobio uvid u poslovanje neprofitne organizacije.

2. OBILJEŽJA NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Neprofitne su organizacije izuzetno važne i predstavljaju bitan čimbenik za društvo te se kao i profitne organizacije moraju prilagođavati promjenama. Neprofitne su organizacije orijentirane uslužnim organizacijama (djelatnostima), a u poslovnoj politici su im ograničeni ciljevi i strategije (Rukavina, 1994), odnosno neprofitnoj organizaciji cilj nije ostvarivanje profita, već je to uglavnom pružanje i davanje usluga (Marić, 2018).

Ciljevi neprofitnih organizacija su društveni, kvalitativni, dugoročni i teško mjerljivi jer su altruistični, nematerijalni i usmjereni su ljudima. Neprofitne organizacije se osnivaju kao zaklade, udruge, ustanove, fondacije, vjerske i druge zajednice, sindikati (Pavičić, 2003), sportske organizacije i političke stranke (Botički i sur., 2017).

Prema Vašiček i Vašiček (2016) neprofitne organizacije ovisno o vlasništvu, osnivačima ili osnivačkim pravima možemo podijeliti na:

1. državne neprofitne organizacije (tjela državne vlasti, državne uprave, jedinica lokalne uprave i samouprave, pravne osobe kojima se u proračunu osiguravaju sredstva za plaće i/ili izdaci i proračunske jedinice lokalne uprave i samouprave kao što su fakulteti, škole, sveučilišta),
2. nedržavne neprofitne organizacije,
3. privatne neprofitne organizacije,
4. javne neprofitne organizacije.

Marić (2018) navodi da su u odnosu na profitne organizacije jasno vidljive razlike u društveno-ekonomskim čimbenicima, organizacijskim razinama i razinama pojedinaca. U tablici 1. prikazane su ključne razlike među neprofitnih i profitnih organizacija.

Tablica 1. Ključne razlike među profitnim i neprofitnim organizacijama

Pokazatelj	Profitna organizacija	Neprofitna organizacija
Vlasnik	ulagači, dioničari	druga neprofitna organizacija, privatno lice, nitko
Mogu li ostvariti/dijeliti profit	da/da	da/da
Osnovni izvori kapitala	osnivačke dionice, prihodi od prodaje roba i usluga, zadržana dobit i drugo	državni fondovi, sponzorstva, donacije, pokloni, članarine, prodaja usluga i roba, projekti
Plaćaju li porez	plaćaju sve poreze	ne plaćaju ili plaćaju samo neke
Svrha organizacije	ostvarivanje dobiti za vlasnike	ostvarivanje misije i društvene koristi
Mjere uspješnosti	visina dobiti, povratak dobiti, povratak investicija	uspješnost u ostvarivanju ciljeva
Tko utječe na uspjeh?	potrošači	javnost, klijenti, suradnici

Izvor: Marić, I. (2018): Menadžment neprofitnih organizacija. Zagreb: Ekonomski fakultet – Zagreb

3. FINACIJSKO IZVJEŠTAVANJE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Zakonodavni okvir reguliranja računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija temelji se na Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/2014), Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/2008), Pravilniku o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (NN 119/15), Pravilniku o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (NN 1/2015). Prema Pravilniku o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (NN 31/2015) neprofitne organizacije vode dvojno knjigovodstvo ili jednostavno knjigovodstvo u skladu sa zakonskim propisima. Neprofitne organizacije koje poslovanje evidentiraju prema dvojnog knjigovodstvu obavezne su izrađivati financijske izvještaje koji se sastavljaju na obrascima: Bilanca (BIL-NPF), Izvještaj o prihodima i rashodima (PR-RAS-NPF), Skraćeni Izvještaj o prihodima i rashodima na Obrascu: S-PR-RAS-NPF¹ odnosno ukoliko primjenjuju jednostavno knjigovodstvo neprofitna organizacija sastavlja Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima (G-PR-IZ-NPF).

U skladu s Uputom Ministarstva financija² koja se odnosi na neprofitne organizacije, godišnji financijski izvještaji u dvojnog knjigovodstvu sastoje se od Bilance (BIL-NPF), Izvještaja o prihodima i rashodima na Obrascu: PR-RAS-NPF te Bilješki za poslovnu godinu. Ti izvještaji moraju pružiti informacije o poslovanju i financijskom položaju neprofitne organizacije. Tako su primjerice financijske izvještaje za 2020. godinu dužne predati neprofitne organizacije koje:

¹ Pravilnikom o izmjeni Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registra neprofitnih organizacija izmijenjen je sadržaj obrasca PR-RAS-NPF.

² U skladu sa Uputom za izradu i predaju financijskih izvještaja neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2020.

1. su osnovane u 2020. godini,
2. od čijeg su osnivanja prošle tri ili manje godina,
3. su osnovane ranijih godina, a vrijednost imovine i/ili ukupni godišnji prihod veći je od 230 000 kn,
4. vode dvojno knjigovodstvo iako udovoljavaju uvjetima za vođenje jednostavnog knjigovodstva.

Bilanca mora pružiti informacije koje su istinite, pouzdane i točne, a sastavlja se na temelju skupina računa iz glavne knjige (Proklin, 1995). Kod neprofitnih organizacija prihodi se ostvaruju iz različitih izvora. Rashodi nastaju kao rezultat obavljanja djelatnosti neprofitne organizacije, a mogu biti rashodi za usluge, rashodi za zaposlene te ostali rashodi sadržani u Izvještaju o prihodima i rashodima (Mahaček, Mijoč, Hruška, 2012). Neprofitne organizacije dužne su sastavljati i predavati polugodišnje izvješće o prihodima i rashodima kao i godišnji financijski izvještaj u određenom roku koji je definiran Pravilnikom o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (NN 31/15 i 67/17). Izvješća se predaju FINA-i koja izvještaje zaprima te ih obrađuje za potrebe Ministarstva financija. Financiranje neprofitnih organizacija obuhvaća zakonsko financiranje, financiranje iz gospodarske djelatnosti, člansko financiranje i darovanja (Botički i sur., 2017), a Ministarstvo financija vodi Registar neprofitnih organizacija.

4. ANALIZA POSLOVANJA NEPROFITNE ORGANIZACIJE HRVATSKI CRVENI KRIŽ VIROVITICA

Hrvatski Crveni križ, kao neprofitna pravna osoba, djeluje na području cijele Hrvatske na način da promiče i ostvaruje humanitarne ciljeve te programe od opće koristi. Osim što se bavi rješavanjem humanitarnih, zdravstvenih i socijalnih pitanja, zadužen je za pripremu stanovništva prilikom pojave katastrofa i nesreća te u uklanjanju posljedica istog. U Republici Hrvatskoj rad Crvenog križa reguliran je Zakonom o Hrvatskom Crvenom križu (NN 71/10, 136/20) i Statutom Hrvatskog Crvenog križa (NN 56/2016). Hrvatski Crveni križ djeluje kao 131 županijsko, gradsko i općinsko društvo Crvenog križa (Hrvatski Crveni križ, 2021).

Analiza poslovanja neprofitne organizacije napravljena je na temelju Bilance i Izvještaja o prihodima i rashodima na primjeru Hrvatskog Crvenog križa Gradsko društvo Crvenog križa Virovitica (GDCK Virovitica). Napravljena je horizontalna i vertikalna analiza bilance te su izračunati odabrani financijski pokazatelji. Analiza je obuhvatila 2017., 2018., i 2019. godinu.³ Kao bazna godina pri horizontalnoj analizi uzeta je 2017. godina te su podaci za 2018. i 2019. godinu stavljeni u odnos s baznom godinom. U tablici 2. prikazana je horizontalna analiza bilance za promatrano razdoblje.

³ U vrijeme pisanja rada nisu bili dostupni financijski izvještaji neprofitne organizacije za 2020. godinu.

Tablica 2. Horizontalna analiza bilance za 2018. i 2019. godinu

OP	Opis	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2018./2017.		2019./2017.	
					Iznos +/-	% +/-	Iznos +/-	% +/-
AKTIVA								
	IMOVINA (002+074)	2.667.709	3.165.997	5.062.087	498.288	18,68	2.394.378	89,75
0	0. Nefinancijska imovina	2.184.306	2.193.352	2.453.643	9.046	0,41	269.337	12,33
02	Proizvedena dugotrajna imovina (002+006+010 +012-014)	2.184.306	2.193.352	2.370.641	9.046	0,41	186.335	8,53
021	Građevinski objekti (003+004+005)	3.267.108	3.194.383	3.194.383	-72.725	-2,23	-72.725	-2,23
0211	Stambeni objekti	822.476	822.476	822.476	0	0,00	0	0,00
0212	Poslovni objekti	2.436.636	2.339.536	2.339.536	-97.100	-3,99	-97.100	-3,99
0213	Ostali građevinski objekti	7.996	32.371	32.371	24.375	304,84	24.375	304,84
022	Postrojenja i oprema	384.431	411.618	404.420	27.187	7,07	19.989	5,20
0221	Uredska oprema i namještaj	113.090	113.090	104.822	0	0,00	-8.268	-7,31
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	3.877	3.877	3.877	0	0,00	0	0,00
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	267.464	294.651	295.721	27.187	10,16	28.257	10,56
023	Prijevozna sredstva	472.009	287.013	522.768	-184.996	-39,19	50.759	10,75
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	472.009	287.013	522.768	-184.996	-39,19	50.759	10,75
026	Nematerijalna proizvedena imovina	2.806	2.806	2.806	0	0,00	0	0,00
0261	Ulaganja u računalne programe	2.806	2.806	2.806	0	0,00	0	0,00

OP	Opis	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2018./2017.		2019./2017.	
					Iznos +/-	% +/-	Iznos +/-	% +/-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	1.942.048	1.702.468	1.753.736	-239.580	-12,34	-188.312	-9,70
1	1. Financijska imovina (016+019+021)	483.403	972.625	2.608.444	489.222	101,20	2.125.041	439,60
11	Novac u banci i blagajni	368.285	829.673	2.426.047	461.388	125,28	2.057.762	558,74
111	Novac u banci	366.252	825.770	2.422.220	459.518	125,46	2.055.968	561,35
113	Novac u blagajni	2.033	3.903	3.827	1.870	91,98	1.794	88,24
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo	460	0	14.470	-460	-100,00	14.010	3045,65
129	Ostala potraživanja	460	0	14.470	-460	-100,00	14.010	3045,65
16	Potraživanja za prihode	114.658	142.952	167.927	28.294	24,68	53.269	46,46
PASIVA								
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI	2.667.709	3.165.977	5.062.087	498.268	18,68	2.394.378	89,75
22	2. Obveze (022+037)	220.544	539.322	2.033.566	318.778	144,54	1.813.022	822,07
23	Obveze za rashode (024+029)	154.946	187.853	1.946.138	32.907	21,24	1.791.192	1156,01
24	Obveze za radnike	89.686	115.409	350.837	25.723	28,68	261.151	291,18
25	Obveze za plaće – neto	65.260	73.619	238.139	8.359	12,81	172.879	264,91
26	Obveze porez i prizre na dohodak iz plaće	4.040	4.686	6.843	646	15,99	2.803	69,38
27	Obveze za doprinose iz plaće	17.313	20.753	57.193	3.440	19,87	39.880	230,35

OP	Opis	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2018./2017.		2019./2017.	
					Iznos +/-	% +/-	Iznos +/-	% +/-
28	Obveze za doprinose na plaću	13.432	16.351	48.662	2.919	21,73	35.230	262,28
29	Obveze za materijalne rashode	65.260	72.444	63.681	7.184	11,01	-1.579	-2,42
30	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0	4.344	0	4.344	0	0	0,00
31	Obveze dobavljačima u zemlji	65.260	68.100	63.681	2.840	4,35	-1.579	-2,42
32	Obveze za kredite i zajmove	15.000	0	0	-15.000	-100,00	-15.000	-100
33	Obveze za robne i ostale zajmove	15.000	0	0	-15.000	-100,00	-15.000	-100
34	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	50.598	351.469	87.428	300.871	594,63	36.830	72,79
35	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja	50.598	351.469	87.428	300.871	594,63	36.830	72,79
36	Vlastiti izvori (037+038)	2.447.165	2.626.655	3.028.521	179.490	7,33	581.356	23,76
37	Vlastiti izvori	2.201.562	2.162.083	2.126.216	-39.479	-1,79	-75.346	-3,42
38	Višak prihoda	245.603	464.572	902.305	218.969	89,16	656.702	267,38

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz bilance GDCK Virovitica, <http://ck-gdck-virovitica.eu/dokumenti/>

Može se zaključiti temeljem podataka u tablici 2. kako je tijekom 2018. i 2019. godine u odnosu na 2017. godinu zabilježeno povećanje nefinancijske imovine te značajnije povećanje financijske imovine (čak 439,60 % u 2019. godini u odnosu na 2017. godinu). Obveze su se također u obje godine povećale u odnosu na 2017. godinu, odnosno u 2018. godini za 144,54%, a u 2019. godini za 822,07%. Smanjenje u 2018. i 2019. godini je zabilježeno u vlastitim izvorima. No, ako uzmemo u obzir i višak prihoda koji se u obje godine povećao u odnosu na 2017. godinu, tada vidimo povećanje viška prihoda u obje promatrane godine u odnosu na 2017. godinu i to u 2018. godini za 7,33%, a u 2019. godini za 23,76%. Kao bazna godina koristila se 2017. godina iz razloga što u toj godini nije bilo provedbi projekata pa su i povećanja financijske imovine i obveza tijekom 2018. i 2019. godine nastala zbog provođenja raznih projekata koji su utjecali na ukupno poslovanje neprofitne organizacije.

Također je napravljena i vertikalna analiza bilance za 2017., 2018. i 2019. godinu s ciljem dobivanja uvida u strukturu financijskih izvještaja. Rezultati dobivene analize prikazani su u tablici 3.

Tablica. 3. Vertikalna analiza bilance za 2017., 2018. i 2019. godinu

OP	Opis	2017. godina	%	2018. godina	%	2019. godina	%
AKTIVA							
	IMOVINA (002+074)	2.667.709	100,00	3.165.997	100,00	5.062.087	100,00
0	0. Nefinancijska imovina	2.184.306	81,88	2.193.352	69,28	2.453.643	48,47
2	Proizvedena dugotrajna imovina (002+006+010+012-014)	2.184.306	81,88	2.193.352	69,28	2.370.641	46,83
21	Građevinski objekti (003+004+005)	3.267.108	122,47	3.194.383	100,90	3.194.383	63,10
211	Stambeni objekti	822.476	30,83	822.476	25,98	822.476	16,25
212	Poslovni objekti	2.436.636	91,34	2.339.536	73,90	2.339.536	46,22
213	Ostali građevinski objekti	7.996	0,30	32.371	1,02	32.371	0,64
22	Postrojenja i oprema	384.431	14,41	411.618	13,00	404.420	7,99
221	Uredska oprema i namještaj	113.090	4,24	113.090	3,57	104.822	2,07
223	Oprema za održavanje i zaštitu	3.877	0,15	3.877	0,12	3.877	0,08
227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	267.464	10,03	294.651	9,31	295.721	5,84
23	Prijevozna sredstva	472.009	17,69	287.013	9,07	522.768	10,33
231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	472.009	17,69	287.013	9,07	522.768	10,33
26	Nematerijalna proizvedena imovina	2.806	0,11	2.806	0,09	2.806	0,06
261	Ulaganja u računalne programe	2.806	0,11	2.806	0,09	2.806	0,06
29	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	1.942.048	72,80	1.702.468	53,77	1.753.736	34,64
1	1. Financijska imovina (016+019+021)	483.403	18,12	972.625	30,72	2.608.444	51,53
11	Novac u banci i blagajni	368.285	13,81	829.673	26,21	2.426.047	47,93
111	Novac u banci	366.252	13,73	825.770	26,08	2.422.220	47,85
113	Novac u blagajni	2.033	0,08	3.903	0,12	3.827	0,08

OP	Opis	2017. godina	%	2018. godina	%	2019. godina	%
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo	460	0,02	0	0,00	14.470	0,29
129	Ostala potraživanja	460	0,02	0	0,00	14.470	0,29
16	Potraživanja za prihode	114.658	4,30	142.952	4,52	167.927	3,32
PASIVA							
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI	2.667.709	100,00	3.165.977	100,00	5.062.087	100,00
22	2. Obveze (022+037)	220.544	8,27	539.322	17,03	2.033.566	40,17
23	Obveze za rashode (024+029)	154.946	5,81	187.853	5,93	1.946.138	38,45
24	Obveze za radnike	89.686	3,36	115.409	3,65	350.837	6,93
25	Obveze za plaće – neto	65.260	2,45	73.619	2,33	238.139	4,70
26	Obveze porez i prirez na dohodak iz plaće	4.040	0,15	4.686	0,15	6.843	0,14
27	Obveze za doprinose iz plaće	17.313	0,65	20.753	0,66	57.193	1,13
28	Obveze za doprinose na plaću	13.432	0,50	16.351	0,52	48.662	0,96
29	Obveze za materijalne rashode	65.260	2,45	72.444	2,29	63.681	1,26
30	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0	0,00	4.344	0,14	0	0,00
31	Obveze dobavljačima u zemlji	65.260	2,45	68.100	2,15	63.681	1,26
32	Obveze za kredite i zajmove	15.000	0,56	0	0,00	0	0,00
33	Obveze za robne i ostale zajmove	15.000	0,56	0	0,00	0	0,00
34	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	50.598	1,90	351.469	11,10	87.428	1,73
35	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja	50.598	1,90	351.469	11,10	87.428	1,73
36	Vlastiti izvori (037+038)	2.447.165	91,73	2.626.655	82,97	3.028.521	59,83
37	Vlastiti izvori	2.201.562	82,53	2.162.083	68,29	2.126.216	42,00
38	Višak prihoda	245.603	9,21	464.572	14,67	902.305	17,82

Izvor: Izračun autora na temelju podataka iz bilance GDCK Virovitica, <http://ck-gdck-virovitica.eu/dokumenti/>

U tablici 3. je prikazano kako je udio nefinancijske imovine imao trend pada sa 81,88% u 2017. godini na 48,47% u 2019. godini, ali zato je udio financijske imovine u ukupnoj aktivni imao trend rasta tijekom 2018. (30,72%) i 2019. godine (51,53 %). Udio obveza u ukupnoj pasivi također je porastao značajnije u 2019. godini (40,17%) u odnosu na 2017. godinu

(8,27%). Stavka s najvećim udjelom u pasivi su vlastiti izvori, iako je prisutna tendencija smanjivanja udjela vlastitih izvora u promatranim godinama.

Neprofitne organizacije svoj rezultat poslovanja mjere viškom ili manjkom prihoda, dok profitne mjere visinom ostvarene dobiti ili gubitkom (Hladika i Žigman, 2012). U tablici 4. prikazani su financijski pokazatelji koji se općenito koriste za ocjenu financijske situacije neprofitnih organizacija.

Tablica 4. Odabrani financijski pokazatelji neprofitnih organizacija

Pokazatelj	Način izračuna
koeficijent pouzdanosti izvora prihoda	najveći iznos prihoda (vrsta) / ukupan prihod
koeficijent pouzdanosti sredstava dobivenih iz državnog proračuna	donacije, potpore i subvencije / ukupan prihod
koeficijent samodostatnosti	ukupan zarađeni prihod / ukupni rashodi
odnos rashoda za zaposlene i ukupnih rashoda	rashodi za zaposlene / ukupni rashodi
pokazatelj uštede	razlika prihoda i rashoda / ukupni rashodi
koeficijent zaduženosti	prosječne ukupne obveze / prosječna ukupna imovina
odnos prihoda	vrsta prihoda / ukupan prihod

Izvor: Prilagođeno prema Hladika M., Žigman A. (2012): Financijski pokazatelji za ocjenu poslovanja neprofitnih organizacija, Riznica 10/2012, str. 28. i 29.

Račun prihoda i rashoda GDCK Virovitica prikazan je u tablici 5. Prihodi imaju tendenciju rasta te su za 262,12% veći u 2019. godini u odnosu na 2017. godinu, a rashodi su za 279,4% veći u 2019. godini u odnosu na 2017. godinu. Višak prihoda najveći je bio u 2018. godini.

Tablica 5. Račun prihoda i rashoda GDCK Virovitica za 2017., 2018. i 2019. godinu

OP	Opis	2017.	2018.	2019.
PRIHODI				
3	PRIHODI (02+04+05+06+09+14+16)	2.849.497	6.641.253	10.318.597
31	Prigodi od prodaje roba i pružanje usluga	1.799.301	2.069.682	1.935.257
3112	Prihod od pružanja usluga	1.779.301	2.069.682	1.935.257
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	714	762	708
33	Prihodi po posebnim propisima	289.996	310.370	607.042
34	Prihodi od imovine	89.552	90.257	56.558
341	Prihodi od financijske imovine	29	49	268
342	Prihod od nefinancijske imovine	89.523	90.208	56.290
35	Prihod od donacija	383.819	3.955.075	7.473.104

OP	Opis	2017.	2018.	2019.
351	Prihod od donacija iz proračuna	354.988	3.584.686	7.244.101
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	0	20.000	60.850
354	Prihodi od građana i kućanstva	14.275	19.466	23.962
355	Ostali prihodi od donacija	14.556	330.923	144.191
36	Ostali prihodi	286.115	215.107	245.928
363	Ostali nespomenuti prihodi	175.861	208.295	244.878
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	0	0	0
RASHODI				
4	RASHODI (18+24+31+32+33+34+35)	2.630.528	6.203.520	9.980.060
41	Rashodi za radnike (19+20+21)	1.317.902	3.570.394	4.312.776
411	Plaće	1.101.406	3.003.853	3.642.072
412	Ostali rashodi za radnike	28.000	51.200	70.900
413	Doprinosi na plaće	188.496	515.341	599.804
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	169.866	464.404	599.804
4132	Doprinosi za zapošljavanje	18.630	50.937	0
42	Materijalni rashodi	1.274.560	1.500.304	1.817.534
421	Naknade troškova radnicima	17.864	84.161	161.341
423	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima	451	875	0
423	Naknade volonterima	2.662	0	0
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	109.694	54.212	74.922
425	Rashodi za usluge	359.359	356.892	662.197
426	Rashodi za materijal i energiju	759.440	142.259	776.876
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	25.090	71.604	142.198
43	Rashodi amortizacije	3.038	22.599	55.638
44	Financijski rashodi	7.501	8.456	19.568
45	Donacije	17.744	1.099.987	3.772.158
46	Ostali rashodi	9.783	1.780	2.386
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	0	1.780	0
UKUPNI RASHODI		2.630.528	6.203.520	9.980.060
VIŠAK PRIHODA		218.969	437.733	338.537

Izvor: Račun prihoda i rashoda GDCK Virovitica za 2017., 2018., 2019., <http://ck-gdck-virovitica.eu/dokumenti/>

Ako se prihodi za 2019. godinu iz tablice 5. usporede s ostvarenim prihodima Hrvatskog Crvenog križa Zagreb (HCK Zagreb), tada HCK Zagreb ima 4,66 puta veće prihode (HCK Zagreb, 2021), dok su primjerice prihodi GDCK Solin (po broju stanovnika najbliži gradu Virovitici) manji za 12,2 puta (Hrvatski Crveni križ Solin, 2021). Na rashodovnoj strani rashodi HCK Zagreb su također 4,62 puta veći (HCK Zagreb, 2021), a rashodi GDCK Solin su 11,58 puta manji od rashoda GDCK Virovitica (Hrvatski Crveni križ Solin, 2021).

Na izabranom primjeru neprofitne organizacije GDCK Virovitica izračunati su koeficijenti pouzdanosti izvora prihoda kako bi se uvidjelo na koji izvor prihoda se neprofitna organizacija u najvećoj mjeri oslanja te koeficijenti pouzdanosti sredstava dobiveni iz državnog proračuna za promatrane godine. U tablici 6. su prikazani rezultati.

Tablica 6. Koeficijenti pouzdanosti izvora prihoda i koeficijenti pouzdanosti sredstava dobivenih iz državnog proračuna za 2017., 2018. i 2019. godinu.

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
Koeficijenti pouzdanosti izvora prihoda		
2017.	1.779.301 / 2.849.497	0,62
2018.	3.955.075 / 6.641.523	0,60
2019.	7.473.104 / 10.318.597	0,72
Koeficijenti pouzdanosti sredstava dobivenih iz državnog proračuna		
2017.	383.819 / 2.849.497	0,13
2018.	3.955.075 / 6.641.253	0,60
2019.	7.473.104 / 10.318.597	0,72

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz računa prihoda i rashoda

Prema izračunatim koeficijentima pouzdanosti izvora prihoda (tablica 6.) u 2017. godini najveći su bili prihodi od pružanja usluga (62% u ukupnim prihodima). U 2018. i 2019. godini najveći su bili prihodi od donacija (2018. godine iznosili su 60%, a u 2019. godini 72% u ukupnim prihodima). Do povećanja je došlo uslijed provođenja projekata financiranih sredstvima Europske unije. Za zaključiti je da se GDCK Virovitica u posljednje dvije godine koje su predmet analize oslanja na prihode od donacija jer je više od polovice ukupnih prihoda osigurano iz te vrste prihoda. Na takvu strukturu prihoda mogu utjecati i brojni drugi razlozi kao što su ekonomska situacija u zemlji ili broj aktivnih neprofitnih organizacija. GDCK Virovitica bi u budućnosti trebalo ostvarivati i prihode od pružanja usluga jer ovisnost o prihodima iz donacija možda dugoročno neće biti održivo. Kod izračuna koeficijenta pouzdanosti sredstava dobivenih iz državnog proračuna, vidljivo je kako se prihodi od donacija, potpora i subvencija povećavaju iz godine u godinu te se najveća razlika vidi između 2017. godine (13%) i 2019. godine (72%). Najveći udio u donacijama, potporama i subvencijama odnosi se na prihode od proračuna, ali i na sredstva iz Europske unije.

Kako bi se utvrdilo koji je udio rashoda pokriven ukupnim zarađenim prihodima izračunani su koeficijenti samodostatnosti, a u tablici 7. su prikazani dobiveni rezultati.

Tablica 7. Koeficijenti samodostatnosti za 2017., 2018. i 2019. godinu Gradskog društva Crvenog križa Virovitica

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
2017.	2.849.497 / 2.630.528	1,08
2018.	6.641.253 / 6.203.520	1,07
2019.	10.318.597 / 9.980.060	1,03

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz računa prihoda i rashoda

Kao što je prikazano u tablici 7. koeficijent samodostatnosti u sve tri godine prelazi vrijednost jedan (2017. -1,08; 2018.- 1,07; 2019.-1,03) što znači da GDCK Virovitica ipak ne ovisi o prihodima od donacija i ostalih potpora. Razlog tome je prihod od pružanja usluga s kojim GDCK Virovitica poslovanje održava stabilnim.

Odnos rashoda za zaposlene i ukupnih rashoda prikazan je u tablici 8. Vidljivo je da je u 2017. i 2018. godini rashod za zaposlene 50% ukupnih rashoda, dok je u 2019. godini nešto manji (43%).

Tablica 8. Odnos rashoda za zaposlene i ukupnih rashoda 2017., 2018. i 2019. godinu

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
2017.	1.317.902 / 2.630.528	0,50
2018.	3.570.394 / 6.203.520	0,58
2019.	4.312.776 / 9.980.060	0,43

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz računa prihoda i rashoda

Koeficijenti zaduženosti za 2017., 2018. i 2019. godinu GDCK Virovitica prikazani su u tablici 9. U ovoj tablici prikazan je udio prosječnih ukupnih obveza u prosječnoj ukupnoj imovini. Vrijednost pokazatelja trebala bi biti manja od jedan što bi značilo da je organizacija likvidna. U sve tri godine rezultat je manji od jedan pa je organizacija sposobna podmiriti svoje obveze na vrijeme.

Tablica 9. Koeficijent zaduženosti za 2017., 2018. i 2019. godinu

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
2017.	220.544 / 2.667.709	0,08
2018.	539.322 / 3.165.977	0,17
2019.	2.033.566 / 5.062.087	0,40

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz bilance

U tablici 10. prikazano je kakva je sposobnost organizacije za povećanje vlastitih izvora (ukoliko je koeficijent veći od 1, tada se povećavaju vlastiti izvori). Kod pokazatelja uštede, očekuje se da vrijednost pokazatelja bude veća od jedan, no općenito kod neprofitnih organizacija je uglavnom mala. Tako je za sve tri promatrane godine vrijednost pokazatelja uštede manja od jedan (2017. - 0,08; 2018. - 0,07; 2019. - 0,03) iz čega je vidljivo da se u GDCK Virovitica i dalje oslanjaju na tuđa sredstva.

Tablica 10. Pokazatelji uštede za 2017., 2018. i 2019. godinu

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
2017.	218.969 / 2.630.528	0,08
2018.	437.733 / 6.203.520	0,07
2019.	338.537 / 9.980.060	0,03

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz računa prihoda i rashoda

Kod izračuna pokazatelja koji se naziva odnos prihoda, u odnos se stavljaju različite vrste prihoda s ukupnim приходima. U tablici 11. su izračunati i prikazani pokazatelji koji se odnose na udio prihoda od prodaje roba i pružanja usluga, zatim udio prihoda od imovine te udio prihoda od donacija.

Tablica 11. Odnos prihoda od prodaje roba i pružanja usluga, prihoda od imovine i prihoda od donacija za 2017., 2018. i 2019. godinu

GODINA	IZRAČUN	REZULTAT
Udio prihoda od prodaje roba i pružanja usluga		
2017.	1.799.301 / 2.849.497	0,63
2018.	2.069.682 / 6.641.253	0,31
2019.	1.935.257 / 10.318.597	0,19
Udio prihoda od imovine		
2017.	89.552 / 2.849.497	0,03
2018.	90.257 / 6.641.253	0,01
2019.	56.558 / 10.318.597	0,01
Udio prihoda od donacija		
2017.	383.819 / 2.849.497	0,14
2018.	3.955.075 / 6.641.253	0,60
2019.	7.473.104 / 10.318.597	0,72

Izvor: Izračun i izrada autora na temelju podataka iz računa prihoda i rashoda

U tablici 11. se može vidjeti da je udio prihoda od prodaje roba i pružanja usluga u ukupnim prihodima (63%) te udio prihoda od imovine (3%) bio najveći u 2017. godini. Prihodi od donacija koji podrazumijevaju prihode od donacija iz državnog proračuna, donacije iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prihode od građana i kućanstava te ostale prihode bili su najveći u 2019. godini (72%).

Radi usporedbe analizirani su podaci ostvarenih prihoda GDCK Solin za 2019. godinu. Razlika u odnosu na GDCK Virovitica najočitiji su po vrsti prihoda na koje se društva oslanjaju. S obzirom da GDCK Solin nema prihode od prodaje roba i usluga, a prihodi od donacija iznose manje od 1% prihoda, društvo se velikim dijelom oslanja na prihode po posebnim propisima (94,96%) (GDCK Solin, 2021), dok se GDCK Virovitica na tu vrstu prihoda oslanja sa svega 5,88% (GDCK Virovitica, 2021).

Također, istraživanjem koje su proveli Bestvina Bukvić, Latković, Milinković (2016, str. 32) utvrđeno je da lokalni ogranci HCK „bilježe rast prihoda od donacija uz evidentirani višak sredstava“.

5. ZAKLJUČAK

Neprofitne organizacije imaju važnu ulogu u životu cjelokupnog društva. Gradsko društvo Crvenog križa Virovitica, kao udruga, zadužena je za rješavanje humanitarnih pitanja, zdravstvenih i socijalnih problema kao i djelovanja prilikom katastrofa i masovnih nesreća. Na temelju financijskih podataka GDCK Virovitica napravljene su horizontalna i vertikalna analiza društva za 2017., 2018. i 2019. godinu, a izračunom pojedinih financijskih pokazatelja pružen je uvid u poslovanje samog društva. Iz provedene analize financijskih pokazatelja vidljivo je kako se GDCK Virovitica u 2017. godini više oslanjalo na prihode od pružanja usluga, dok se u ostale dvije promatrane godine oslanjalo na prihode od donacija koji zauzimaju više od 50% ukupnih prihoda. Razlog tome je što se u 2018. i 2019. godini GDCK Virovitica više posvetilo probuđivanju svijesti o važnosti neprofitnih organizacija, dok se najveći dio donacija odnosi na prihod od donacija iz državnog proračuna, ali i sredstva Europske unije. GDCK Virovitica ipak nije ovisno o toj vrsti prihoda te je sposobno podmiriti dospjele obveze na vrijeme.

REVIEW OF BUSINESS ANALYSIS OF A NON-PROFIT ORGANIZATION

Mladena Bedeković, MSc

Virovitica University of Applied Sciences
78 Matije Gupca, Virovitica, Croatia
e-mail: mladena.bedekovic@vuv.hr

Ivana Krizmanić, MSc

City of Virovitica
1 Trg kralja Zvonimira, Virovitica, Croatia
e-mail: ivana.krizmanic@virovitica.hr

Željka Kadlec, MSc

Virovitica University of Applied Sciences
78 Matije Gupca, Virovitica, Croatia
e-mail: zeljka.kadlec@vuv.hr

ABSTRACT

Non-profit organizations like the Croatian Red Cross focus on achieving their own goals, solving problems and improving people's quality of life. It is not their goal to make a profit. They are financed from the state budget, through membership fees and donations. Non-profit organizations are required to disclose their assets, liabilities and sources of ownership, as well as their income and expenses. The aim of this paper is to gain insight into the operations of the City Society of the Red Cross Virovitica based on the analysis of financial statements and the calculation of selected financial indicators. Horizontal and vertical analysis of financial statements will enable obtaining information that is relevant for management, and the calculation of financial indicators for the observed years will further define the financial framework of operations. In the end, conclusions will be made regarding the business of the City Society of the Red Cross Virovitica. Non-profit organizations, despite not being profit-oriented, are a significant driver of promoting the public interest or the common good, as well as an important factor in society, even if their role is sometimes marginalized.

Keywords: non-profit organizations; analysis; financial statements; financial indicators

LITERATURA

1. Bestvina Bukvić, I., Latković, G. i Milinković, M. (2016). Financiranje humanitarnih organizacija u kriznim uvjetima, analiza lokalnih ogranaka Crvenog križa. *Razvoj Javne uprave*, (6), str. 20-34.
2. Botički, J., Božina, A., Buljan, M., Cipek, K., Dremel, N., Hereg, M., ... Vuk, J. (2017). *Računovodstvo neprofitnih organizacija s analitičkim računskim planom, primjerima knjiženja i propisima*. Zagreb: RRiF plus d.o.o.
3. Gradsko društvo Crvenog križa Virovitica (2021). Preuzeto s <http://ck-gdck-virovitica.eu/dokumenti/> (13.02.2021.)
4. Hladika, M. i Žigman, A. (2012). *Financijski pokazatelji za ocjenu poslovanja neprofitnih organizacija*, Riznica 10/2012.
5. Hrvatski Crveni križ Solin (2021). *Financijski izvještaji neprofitnih organizacija*. Preuzeto s https://www.hck-dcksdz.hr/docs/DCK-SDZ_2019_Financijski-izvjestaj.pdf (24.5.2021.)
6. Hrvatski Crveni križ Zagreb (2021). Preuzeto s <https://www.hck.hr/UserDocImages/dokumenti/TKO%20SMO/Pristup%20informacijama/Revidirani%20godisni%20financijski%20izvje%C5%A1taji%20za%202019.%20godinu.pdf> (24.5.2021.)
7. Hrvatski Crveni križ. Preuzeto s <https://www.hck.hr/> (13.02.2021.)
8. Mahaček, D., Mijoč, I. i Hruška, Z. (2012). *Financiranje neprofitnih organizacija*. Pravni vjesnik 28 (1), 173-182.
9. Marić, I. (2018). *Menadžment neprofitnih organizacija*. Zagreb: Ekonomski fakultet – Zagreb
10. Ministarstvo financija (2020). *Uputa za izradu i predaju financijskih izvještaja neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2020*. Preuzeto s https://mf.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/neprofitneorganizacije/fin_izvj/upute/2020//Okru%C5%BEicaa%202020.pdf (12.2.2021.)
11. Narodne Novine (2016). *Statut Hrvatskog Crvenog križa* (NN 56/2016). Zagreb: Narodne novine
12. Narodne novine (2008). *Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija* (NN 10/2008). Zagreb: Narodne novine
13. Narodne novine (2010). *Zakon o Hrvatskom Crvenom križu* (NN 71/2010). Zagreb: Narodne novine
14. Narodne novine (2020) *Zakon o Hrvatskom Crvenom križu* (NN 136/2020). Zagreb: Narodne novine
15. Narodne novine (2014). *Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija* (NN 121/2014). Zagreb: Narodne novine
16. Narodne novine (2015). *Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija* (NN 31/2015). Zagreb: Narodne novine
17. Narodne novine (2017). *Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija* (NN 67/2017). Zagreb: Narodne novine
18. Narodne novine (2015). *Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu* (NN 1/2015). Zagreb: Narodne novine
19. Narodne novine (2015). *Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija* (NN 119/15). Zagreb: Narodne novine
20. Narodne novine (2018). *Pravilnik o izmjeni Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registra neprofitnih organizacija* (NN 115/2018). Zagreb: Narodne novine
21. Pavičić, J. (2003): *Strategija marketinga neprofitnih organizacija*. Zagreb: Masmedia d.o.o.

22. Proklin, P. (1995). Institucionalni okvir financijskog izvještavanja u neprofitnim organizacijama. *Ekonomski vjesnik*, 2(8), 139-147.
23. Rukavina, K. (1994). Karakteristike neprofitnih i neprofitabilnih organizacija u odnosu na profitne i profitabilne. *Ekonomski vjesnik*, 1(7), 85-90.
24. Vašiček, D. i Vašiček, V. (2016). *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci